

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра німецької філології та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

« 31 » _____ 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Педагогічна практика
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 035 Філологія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Німецька мова та література і переклад та англійська мова, _____
Німецька мова і література та переклад _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____ 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), _____
перша – німецька _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ іноземних мов _____

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою
факультету іноземних мов

«26» серпня 2022 року, протокол № 8

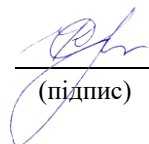
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Смоляна Тетяна Альбертівна,
доцент кафедри німецької філології та перекладу

Програму схвалено на засіданні кафедри
німецької філології та перекладу

«26» серпня 2022 року, протокол № 1

Завідувач кафедри німецької філології та перекладу

(підпис)

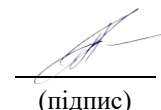
Сергій КРИВОРУЧКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету іноземних мов

«26» серпня 2022 року, протокол № 5

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

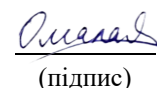

(підпис)

Анна КОТОВА

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми першого (бакалаврського) рівня
«Німецька мова та література і переклад та англійська мова»

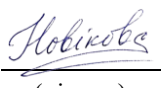

(підпис)

Олеся МАЛАЯ

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми першого (бакалаврського) рівня
«Німецька мова і література та переклад»

(підпис)

Олена НОВІКОВА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Педагогічна практика” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалаврів з філології за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр”.

спеціальності (напряму) 035 Філологія
спеціалізації: 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша німецька

Метою проходження практики є набуття студентами знань з організації навчального процесу у середніх навчальних закладах (гімназіях, ліцеях, навчально-виховних комплексах, спеціалізованих та загальноосвітніх школах), практичного досвіду щодо організації шкільного навчального та виховного процесу, проведення уроків, складання планів проведення всіх видів шкільних заходів, тощо.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Педагогічна практика” є розвиток у студентів умінь здійснювати діяльність з навчання іноземної мови в навчально-виховних закладах на базі сформованої у них іншомовної компетенції та знань основ теорії методики, педагогіки та психології, умінь поєднувати теоретичні знання майбутніх вчителів з практичною діяльністю навчання учнів; забезпечення безпосереднього пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Педагогічна практика” є формування та розвиток професійних навичок і вмінь; свідоме застосування студентами теорії навчання у практичній діяльності, усвідомлення її професійної значимості; поглиблення психолого-педагогічних, методичних і мовних знань у процесі вирішення конкретних навчальних завдань; ознайомлення з сучасним етапом виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом; вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності; розвиток у студентів вміння здійснювати самоаналіз та об’єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності; виховання у студентів стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті.

- формування наступних програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі германської філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК9. Здатність спілкуватися німецькою мовою.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

1.3. Кількість кредитів – 5 (денна форма), 6 (заочна форма)

1.4. Загальна кількість годин – 150 (денна форма), 180 (заочна форма)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й / 5-й
Семестр	
7-й	8-й / 10-й
Самостійна робота	
150	180 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: (1) порядок планування уроків з іноземної мови згідно з робочою програмою та наданим на засвоєння матеріалу часом; (2) цілеспрямованість уроку: його практичну, освітню, розвиваючу, виховну цілі; (3) як встановити відповідність цілей уроку його місцю в ситуативно-тематичному циклі; (4) як послідовно навчати учнів нового мовного/граматичного/лексичного матеріалу тощо; (5) як визначати адекватність прийомів навчання етапам формування мовленнєвих/граматичних/лексичних навичок тощо; засади засвоєння даного матеріалу; (6) як оцінити вмотивованість та мовленнєву спрямованість подачі мовного матеріалу, забезпечення мовленнєвої та розумової активності учнів; (7) як користуватися технічними та іншими допоміжними заходами для навчання учнів іншомовної мовленнєвої комунікації не порушуючи структуру запланованої діяльності; (8) методи корегування запланованої діяльності у разі необхідності.

вміти:

(1) Структурно-планувальні вміння: 1) складати плани-конспекти окремих уроків; визначати конкретні цілі, завдання та етапи кожного уроку; 2) обирати ефективні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному етапі уроку; 3) визначати типи вправ та послідовність їх виконання у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням засад навчального матеріалу і рівня підготовки учнів; 4) використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприйняття і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності; 5) створювати необхідні роздаткові матеріали для проведення уроків; 6) складати план і сценарій позакласного заходу з іноземної мови.

(2) Комунікативно-навчальні вміння: 1) встановлювати і підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: вчитель — клас, вчитель — учень, учень — учень тощо; 2) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів; 3) намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності

учнів з урахуванням вимоги досягнення правильного мовлення учнів та визначати рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь: 4) помічати помилки учнів, визначати їх характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення.

(3) Організаційні вміння:1) організувати виконання накресленого плану;2) забезпечувати мовленнєву діяльність учнів відповідно до плану уроку;3) раціонально поєднувати колективні та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;4) цілеспрямовано використовувати традиційні посібники та методично грамотно застосовувати адитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;5) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої та розумової діяльності учнів відповідно до їх вікових особливостей;6) проводити позакласний захід іноземною мовою за складеним планом і сценарієм.

(4) Розвиваюче-виховні вміння:1) реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал мовленнєвого матеріалу уроку;2) формувати і розвивати на матеріалі іноземної мови інтелектуальну та емоційну сфери особливості учня, його пізнавальні інтереси;3) вирішувати засобами іноземної мови завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів.

Згідно з вимогами освітньої-професійної програми студенти мають досягти наступних програмних результатів:

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями німецькою мовою усно та письмово, використовувати цю мову для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організувати процес свого навчання та самоосвіти.

ПРН4. Розуміти загальні суттєві характеристики реальності (фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства).

ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо, працювати у команді.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН8. Знати та розуміти систему мови і загальні властивості літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН10. Знати норми літературної німецької мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН14. Використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови та мовлення, пов'язані з використанням німецької мови, і використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН18. Мати навички розв'язання складних проблем у професійній діяльності в галузі германської філології та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний блок 1. Педагогічна практика.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Педагогічна практика						
Педагогічна практика	150	-	-	-	-	150
Усього годин	150	-	-	-	-	150

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Педагогічна практика						
Педагогічна практика	180	-	-	-	-	180
Усього годин	180	-	-	-	-	180

4. Завдання для самостійної роботи

Денна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Робота з психолого-педагогічною, науково-методичною та лінгвістичною літературою. Складання індивідуального плану роботи на час педагогічної практики, подання його на підпис керівникам педагогічної практики.	40
2.	Пошук в бібліотеці та Інтернеті відповідних сучасних матеріалів для викладання іноземної мови.	30
3.	Планування навчально-виховного процесу та підготовка до проведення практичних занять іноземною мовою. Складання тематичного плану окремого заняття.	40
4.	Підготовка звітної документації, що засвідчує проходження студентом педагогічної практики: (1) звіту про проходження педагогічної практики; (2) розгорнутого плану-конспекту одного заняття з іноземної мови; (3) розгорнутого плану-конспекту одного виховного заходу; (4) психологічної характеристики учня; (5) щоденника проходження педагогічної практики; (6) характеристику з місця проходження практики.	40
Разом		150

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Робота з психолого-педагогічною, науково-методичною та лінгвістичною літературою. Складання індивідуального плану роботи на час педагогічної практики, подання його на підпис керівникам педагогічної практики.	45
2.	Пошук в бібліотеці та Інтернеті відповідних сучасних матеріалів для викладання іноземної мови.	45
3.	Планування навчально-виховного процесу та підготовка до проведення практичних занять іноземною мовою. Складання тематичного плану окремого заняття.	45
4.	Підготовка звітної документації, що засвідчує проходження студентом педагогічної практики: (1) звіту про проходження педагогічної практики; (2) розгорнутого плану–конспекту одного заняття з іноземної мови; (3) розгорнутого плану–конспекту одного виховного заходу; (4) психологічної характеристики учня; (5) щоденника проходження педагогічної практики; (6) характеристику з місця проходження практики.	45
Разом		180

5. Методи навчання

Під час проведення практики використовуються наступні методи:

- Словесні методи: розповідь, бесіда.
- Наочні методи: демонстрація, ілюстрація.
- Практичні методи: обговорення ситуацій, методів навчання, які використовує студент-практикант, дискусії, навчання запобіганню та конструктивному підходу до вирішення конфліктних ситуацій, допомога керівника практики в корегуванні змісту занять, використанні інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях іноземної мови відповідно до рівня знань учнів.
- Робота з методичною літературою, допомога керівника у виборі навчальної (навчально-методичної та наукової) літератури.
- Робота з аудіо та відеоматеріалом.

6. Методи контролю

1. Відвідування занять, що проводить практикант, керівником практики.
2. Здійснення контролю за підготовкою звітної документації, перевірка підготовленої студентом–практикантом звітної документації.

7. Схема нарахування балів

Самостійна робота	Сума балів
Тематичний блок № 1	100

Критерії оцінювання занять студентів–практикантів.

А. Оцінка уроку практиканта

№ з/п	Критерії оцінювання уроку	Оцінка (бали)				
		5	4	3	2	1
I. Зміст уроку. (Максимальна кількість балів — 20)						
1.	Організація уроку (відповідність плану-конспекту уроку до норм його оформлення, відповідність проведення уроку тому, що заплановано, розподіл часу на завдання).					
2.	Техніка викладання (спрямованість на учня, розподіл уваги на аудиторію, розподіл часу на говоріння між викладачем та учнем, активність учнів).					
3.	Вміння роботи з навчальними матеріалами та технічними засобами навчання (вміння пояснювати, наглядність, мотиваційність, адекватність завдань, індивідуалізація, робота над помилками).					
4.	Виховальна цінність уроку (виховальна спрямованість роботи викладача; заохочення учнів, використання рідної мови за необхідністю).					
II. Знання іноземної мови. (Максимальна кількість балів — 20)						
1.	Відповідність фонетичним нормам.					
2.	Відповідність граматичним нормам.					
3.	Словниковий запас.					
4.	Мовленнєва поведінка.					
III. Особисті професійні якості. (Максимальна кількість балів — 20)						
1.	Виразність мови, міміки та жестів.					
2.	Професійна поведінка та контакт з аудиторією.					
3.	Активність практиканта.					
4.	Відповідність зовнішнього вигляду.					

Критерії оцінювання організаційних та інших аспектів практики

Б. Оцінка організаційних та інших аспектів практики

Ці аспекти оцінюються за 10–бальною системою у графі (Оцінка)

Максимально можлива кількість балів за організаційні та інші аспекти практики — 40.

№ з/п	Складові оцінювання	Оцінка (бали)										
		10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
1.	Відвідування та проведення необхідної кількості занять.											
2.	План–конспект виховного заходу											
3.	Характеристика з місця проходження практики											
4.	Проведення позакласного заходу (відвідування разом з учнями театру, галереї, музею, вистави тощо)											

Обчислювання загальної оцінки за практику

Загальна оцінка за педагогічну практику складається із балів за:

А. Оцінка уроку практиканта і Б. Оцінка організаційних та інших аспектів практики

Бали, що одержує практикант за проведення уроку до 60 балів	Бали, що отримані за інші аспекти практики до 40 балів	Сума балів до 100

Додаткові критерії оцінювання:

Оцінка **“відмінно”** ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання й місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку.

При цьому: (1) повністю реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку; (2) методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання; (3) правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; (4) студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю; (5) практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти; (6) правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці; (7) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користується рідною мовою), практично не допускає помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими засобами їх виправлення; (8) практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу і здійснює індивідуальний підхід до них; (9) студент уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці; (10) студент грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені; (11) студент грамотно проводить дидактичні гри; (12) епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **“добре”** ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання й місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано не повністю.

При цьому: (1) не до кінця реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку; (2) методичні прийоми відповідають цілям та ступеню навчання; (3) в основному правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; (4) студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю; (5) практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти; (6) не завжди правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці; (7) студент веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів; (8) практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них; (9) студент уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці; (10) студент використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна; (11) студент грамотно проводить дидактичні гри; (12) епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **“задовільно”** ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному та мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей, що були поставлені на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті не повністю.

При цьому: (1) не до кінця реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку; (2) методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають цілям та ступеню навчання; (3) мають місце порушення послідовності вправ та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; (4) неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю; (5) практикант не достатньо чітко дає

установки на виконання учнями мовленнєвих дій; (6) протягом уроку значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя; (7) студент часто переходить на рідну мову під час проведення уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів; (8) практикант недостатньо володіє прийомами активізації діяльності всіх учнів на уроці, не має індивідуального підходу до них; (9) студент вміє викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці; (10) студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам; (11) студент використовує дидактичні гри, але не завжди грамотно їх проводить; (12) постійно користується конспектом у ході уроку і не може скоригувати свою заплановану діяльність у випадку необхідності.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

8. Рекомендована література

Базова література

1. Методика навчання іноземних мов //С.Ю. Ніколаєва, О.Б. Біг іч та ін. — К.: Ленвіт, 2005. — 328 с.

Допоміжна література

1. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення :навчальний посібник / Пасинок В.Г. — К.: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2012. — 184 с.
2. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення :навчальний посібник / Пасинок В.Г. — Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2010. — 228 с.
3. Пасинок В.Г. Учитель і слово : технологія мовленнєвої підготовки майбутнього педагога :навчальний посібник / Пасинок В.Г. — Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2004. — 208 с.
4. Пасинок В.Г. Теоретичні основи мовленнєвої підготовки вчителя : [монографія] / Пасинок В.Г. Харків :ІМІС, 2001. —280 с.

Допоміжна література, видана в Україні та за кордоном

1. Посібник з педагогічної практики для студентів факультету іноземних мов / С. Г. Мащенко, І. О. Сverdлова, П. Т. Гусева, А. С. Птушка, І. Ю. Скрипник, Т. М. Рашевська, Я. В. Долгополова, В. С. Кузьміна, С. І. Сотнікова, О. Є. Дробязко, Г. М. Золотарьова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 100 с.
2. Мирончук Н. М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти : метод. посібн. / Н. М. Мирончук. – Житомир, 2017. – 52 с.
3. Müller S. Mit digitalen Medien den Schulalltag optimieren / Sina Müller, Yasmin Serth. – Mülheim an der Ruhr : Verlag an der Ruhr, 2012.
4. Кайдалова Л.Г. Психологічні особливості особистості студента : метод. реком. для викладачів вищих навчальних закладів / Л.Г. Кайдалова, Н.В. Альохіна, Н.В.Шварп. – Х. : НФаУ, 2014. – 49 с.

5. Л. Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна, Планування і організація навчально-виховного процесу у вищій школі. Харків, Україна: НФаУ, 2014

**9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті,
відео-лекції, інше методичне забезпечення**

1. <http://www.studfiles.ru/preview/5319804/>
2. http://library.iapm.edu.ua/metod_disc/PDF/4653_metod_vuk.pdf
3. <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
4. http://www.studmed.ru/view/vtvicka-ss-osnovi-pedagogki-vischoyi-shkoli_b14de53c85a.html
5. <https://www.derdiedaf.com/alle-apps/c-150>
6. <https://www.goethe.de/ins/ua/de/spr/unt.htm>